

ประชาสัมพันธ์ สถานการณ์และผลกระทบที่เกิดการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศแก่ประชาชน

ประชาสัมพันธ์ : องค์ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ประเทศไทยกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไม่ใช่เรื่องใหม่และไม่ใช่เรื่องไกลตัวอีกต่อไป เราคุ้นเคยกันดีกับคำว่า “ภาวะโลกร้อน” หรือ “ปรากฏการณ์ก๊าซเรือนกระจก” ในระยะเวลาที่ผ่านมาเรารับรู้ได้ว่าบางอย่างในระบบภูมิอากาศของโลกนั้นมีความผิดปกติไปจากเดิม ยกตัวอย่างเช่น เหตุการณ์ทิมะตกในทะเลทรายซาฮารา อุณหภูมิในฤดูร้อนของเมืองซิดนีย์ประเทศออสเตรเลียสูงถึง 47 องศาเซลเซียส การเกิดพายุในแถบประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความถี่และรุนแรงมากขึ้น

เหตุการณ์ “สภาพอากาศแปรปรวน” เหล่านี้ไม่ใช่เรื่องที่ไม่เคยเกิดขึ้น แต่เป็นเรื่องที่ไม่ได้เกิดเป็นปกติ หลังจากนั้นเราจะเจอเหตุการณ์ความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศบ่อยขึ้นอันเนื่องมาจากการทวีความรุนแรงของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั่นเอง

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเช่นกัน โดยผลจากการเก็บข้อมูลพบว่า

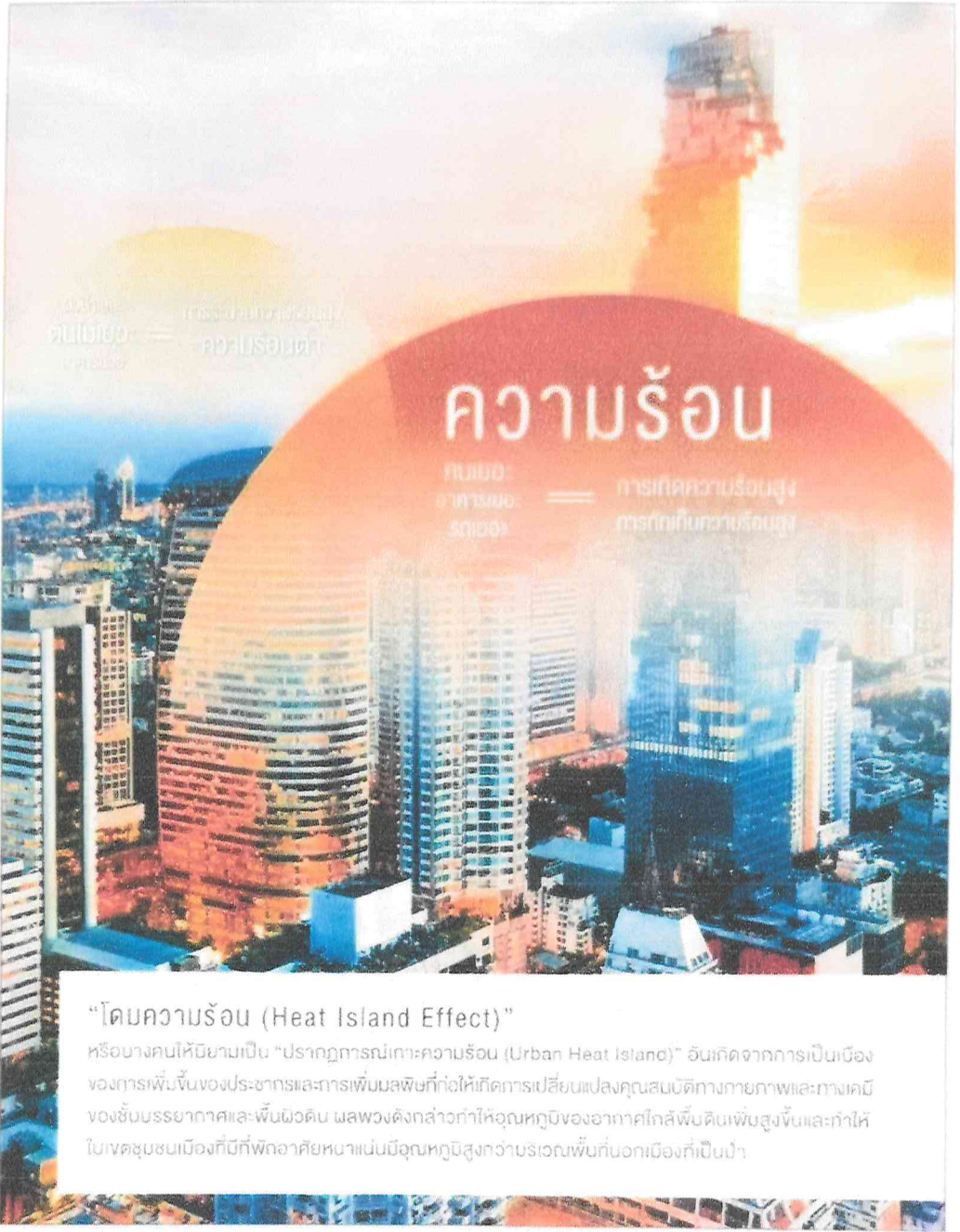
ประเทศไทย
เป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอันเนื่องมาจากการทวีความรุนแรงของปรากฏการณ์เรือนกระจก

1. ในรอบ 40 ปีที่ผ่านมาอุณหภูมิเฉลี่ยของประเทศไทยนั้นสูงขึ้น โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดที่มีอุณหภูมิสูงขึ้นมากที่สุด เนื่องจากความหนาแน่นของประชากร และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของเมืองซึ่งทำให้เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก (Heat Island Effect)

2. ค่าเฉลี่ยปริมาณฝนรายปีในแต่ละพื้นที่นั้นปริมาณฝนที่ต่างกันไปในระยะเวลาช่วงปี พ.ศ. 2525 - 2553 กรุงเทพมหานครมีปริมาณฝนสะสมรวมรายปีเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในพื้นที่ชานเมืองฝั่งตะวันตกของกรุงเทพมหานคร

3. ภัยแล้งพบบ่อยพื้นที่ตอนกลางคือจังหวัดในประเทศไทย มีปริมาณฝนลดลง และมีความรุนแรงทางสภาพภูมิอากาศขึ้น ทำให้เสี่ยงต่อเหตุการณ์น้ำท่วมหนักเป็นพื้นที่ตอนล่างของภาค เช่นเดียวกับความแห้งแล้งที่ลดลงทางตอนบนอีกด้วย

4. ความถี่และระยะเวลาที่ฝนตกอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศไทยลดลง แต่ความแรงของฝนและความชื้นของฝน จากเหตุการณ์ฝนตกหนักกลับเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจก่อให้เกิดภัยพิบัติที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อาทิ น้ำท่วมฉับพลัน การกัดเซาะของแผ่นดิน และดินโคลนถล่ม เป็นต้น

“โดมความร้อน (Heat Island Effect)”
 หรือบางคนให้นิยามเป็น “ปรากฏการณ์เกาะความร้อน (Urban Heat Island)” อันเกิดจากการเป็นเมือง
 ของการเพิ่มขึ้นของประชากรและการเพิ่มมลพิษที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติทางกายภาพและทางเคมี
 ของชั้นบรรยากาศและพื้นผิวดิน ผลพวงดังกล่าวทำให้อุณหภูมิของอากาศใกล้พื้นดินเพิ่มขึ้นและทำให้
 ในเขตชุมชนเมืองที่มีที่ปกคลุมหนาแน่นมีอุณหภูมิสูงกว่าบริเวณพื้นที่นอกเมืองที่เป็นป่า

เหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่
ในปี พ.ศ. 2554 จากการเก็บข้อมูลพบว่า
เป็นปีที่ประเทศไทยมีฝนตกหนักที่สุดในรอบ 60 ปี

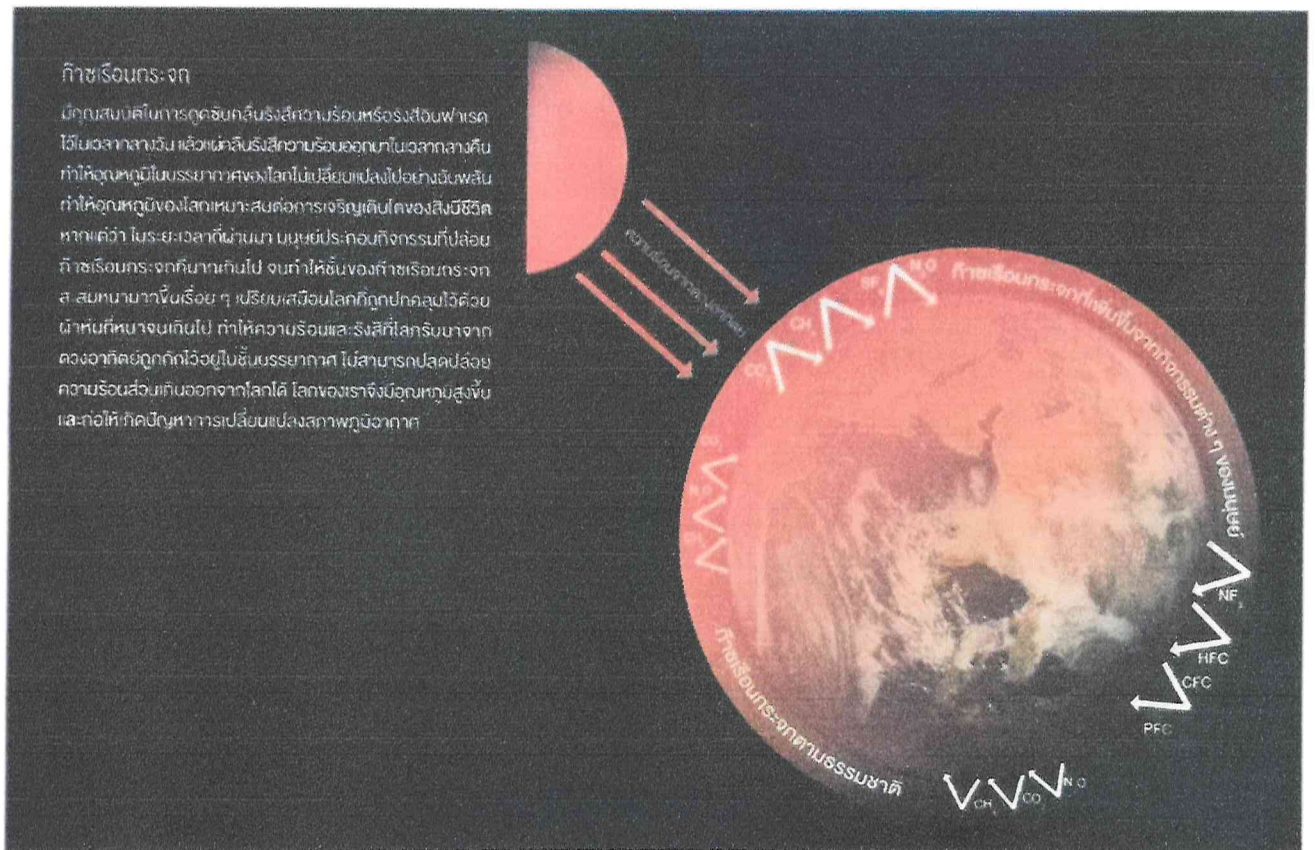

เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดจากปริมาณฝนสะสมทั้งประเทศ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม - ตุลาคม พ.ศ. 2554 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ย 35% โดยได้รับอิทธิพลจากพายุที่เคลื่อนตัวมาจากทะเลจีนใต้ทั้งหมด 5 ลูก ร่องมรสุมที่พาดผ่านบริเวณประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับน้ำทะเลหนุนบริเวณอ่าวไทย ทำให้การระบายน้ำเป็นไปอย่างล่าช้า รวมถึงปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ และการบริหารจัดการน้ำ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] รายงานสังเคราะห์และประมวลสถานการณ์องค์ความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยครั้งที่ 2 พ.ศ. 2559
- [2] ข้อมูลจากศูนย์ภูมิอากาศ สำนักพัฒนาอุตุนิยมวิทยา <http://www.radio.tmd.go.th/bangkok/?p=สาเหตุของปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ>

ภาวะโลกร้อนนั้นเกิดขึ้นจาก “ก๊าซเรือนกระจกที่มากเกินไปในชั้นบรรยากาศ” โดยหากมองย้อนกลับไปตั้งแต่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม (ช่วงปี พ.ศ. 2293) การทำกิจกรรมของมนุษย์เริ่มมีการนำสิ่งประดิษฐ์เครื่องจักรกล มาใช้ในกระบวนการผลิตและการดำเนินชีวิตประจำวันมากขึ้น โดยมีการพึ่งพาเชื้อเพลิง ไม่ว่าจะเป็น ถ่านหิน น้ำมันเตา น้ำมันปิโตรเลียม เพื่อใช้ผลิตพลังงานสำหรับภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม และการผลิตไฟฟ้าสำหรับใช้ในครัวเรือน อีกทั้งการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างต่อเนื่องนั้น ส่งผลให้ต้องมีการผลิตอาหาร การเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้นเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของประชากรที่เพิ่มขึ้น รวมถึงการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อสร้างแหล่งที่อยู่อาศัยและการขยายตัวของเมือง กิจกรรมที่เพิ่มขึ้นเหล่านี้ล้วนปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศทั้งสิ้น ส่งผลให้โลกของเราร้อนขึ้นอย่างรวดเร็วที่สุดในรอบ 1,000 ปี ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ^[1]

[1] IPCC, “Summary for Policymakers,” In Climate Change 2007: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change

ที่มา : กองประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

<https://climate.onep.go.th/th/knowledge/thailand-vs-climate-change/>

นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สืบเนื่องจากปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในระดับโลกอันมีสาเหตุมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศพัฒนาแล้วในช่วงหลังปฏิวัติอุตสาหกรรม เป็นตัวเร่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการสังสมของปริมาณก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศ และทำให้ปรากฏการณ์ก๊าซเรือนกระจก และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทวีความรุนแรงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ถึงแม้ว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะเป็นปัญหาที่สำคัญระดับโลก แต่ส่งผลกระทบต่อประเทศกำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทยเป็นอย่างมากในสองส่วนหลักๆ กล่าวคือ ประเทศไทยต้องเผชิญและรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของฤดูกาล การเกิดภัยพิบัติที่รุนแรงและบ่อยครั้งขึ้น ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงของรูปแบบและการแพร่กระจายของเชื้อโรคและพาหะนำโรค นำมาซึ่งการเกิดโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ จึงกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นภัยคุกคามที่สำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ทั้งการรักษาการเติบโตทางเศรษฐกิจ การขจัดปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ความสมบูรณ์ของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ในขณะเดียวกันปัญหาอีกส่วนที่หนึ่งประเทศไทยต้องเผชิญ คือ การเพิ่มขึ้นของปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากรูปแบบของการพัฒนาประเทศที่จำเป็นต้องพึ่งพาพลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิลเป็นหลัก และจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของพื้นที่เมือง ทำให้มีความต้องการใช้พลังงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจำเป็นต้องผลักดันให้เกิดความร่วมมือกันในระดับโลก ซึ่งประเทศไทยตระหนักถึงความจำเป็นในการร่วมกับประชาคมโลกในเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจัง จึงได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นรัฐภาคีภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) และพิธีสารโตเกียว (Kyoto Protocol: KP) เมื่อปี พ.ศ. 2537 และ พ.ศ. 2545 ตามลำดับ และได้เข้าร่วมประชุมหารือกรอบความร่วมมือระดับโลกในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นประเทศไทยจึงมีการจัดทำ “ยุทธศาสตร์แห่งชาติว่าด้วยการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2551 – 2555” ขึ้นเป็นฉบับแรก เพื่อให้กระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นกรอบนโยบายในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติต่อไป และเพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง จึงได้จัดทำแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593 ขึ้น เพื่อใช้สำหรับเป็นกรอบแนวทางในระยะยาวในการดำเนินงานของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเป็นกรอบในเชิงนโยบาย (Policy Framework) ที่จะนำไปสู่การสร้างกลไกและเครื่องมือเพื่อผลักดันการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- ที่มา : - กองประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - ศูนย์องค์ความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 สถาบันการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (สพท.)

<https://hub.mnre.go.th/zh/knowledge/detail/63109>